

Historia de la construcció del Santuari de la Consolació

Santuari de la Consolació

Municipi : Cercs.

Situació: Sobre la carretera que va de Berga a Bagà, a un parell de quilòmetres passat el poble de la Rodonella, sota mateix de la Torre del comte Olano.

Primeres notícies

Actualment encara ignorem en quin moment es va iniciar el culte en aquest indret. La primera referència escrita que tenim correspon a Fra Francesc Puig, que va escriure al segle XVIII un llibret titulat "Memoria de la Iglésia dedicada a Dios en honra de su SSma. Madre bajo el titulo de la Consolación situada en el.... de S. Salvador de la Vadella, de la Congregación Claustral

Benedictina Tarraconense i dentro los límites del Obispado de Solsona." Per aquest escrit sabem que l'any 1691 l'edifici existent estava totalment abandonat, "essent la capella estable d'animals ó al menys á ells accesible, s'enredaren las banyas d'una cabra ab lo mantell de la Santa Imatge y tirá per terra. Condolgut d'aytal profanació lo Prior, D. Fr. Baltasar Viladomat, natural de Berga, colocá de nou en llur hornacina la Verge, netejá lo pavimento de las inmundicias que'l cubrian, rebossá los interiors murs, y posá en l'obertura que donava á la vía publica portes assegurades ab pany y clau, á fi d' evitar en lo suceessiu las deplorables ja mentadas profanacions, i continua, No's doná per satisfet ab eixas reparacions necessarias lo zel de Fr. Baltasar. Engrandí l'

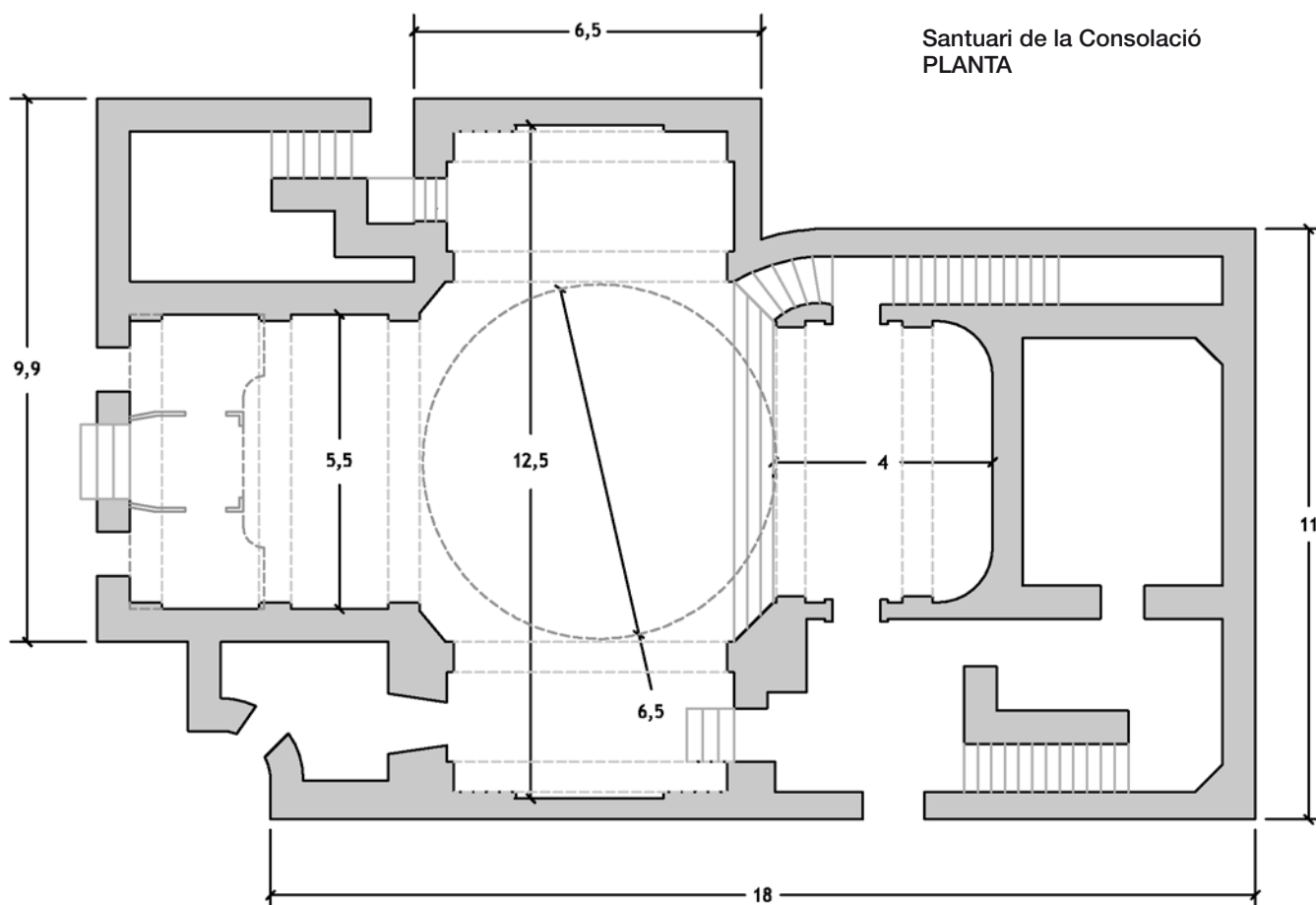
iglesia de la Consolació, construhí á la part de l'Epístola una capella per lo Sant Crist, que avuy está en la part contraria, y encarregá la construcció d'aytal Imatge á son germá Mossén Tomás Viladomat. (1)

1719 – 1752 Fr. Pau Niubó.

L'any 1719 després de la mort de Fra Baltasar Viladomat, fou elegit Prior de la Vadella Fr. Pau Niubó, natural de Casserres; aquest va fer construir l'altar major de la Capella de la Consolació, una sagristia i un campanar i una campana.

1752 – 1773 Fr. Pere Batlle

Era natural de Pi, de la Cerdanya. Va continuar amb les obres del seu predecessor,

Santuari de la Consolació
PLANTA

fent construir un petit cambril per col·locar la imatge de la mare de Déu i allargant uns dotze pams la capella de la Consolació.

1773 – 1795

Fr. Francesc Puig Berenguer

Va ser nomenat Prior de la Vadella el 31 de març de 1773, a ell li devem la construcció del santuari actual. L'edifici existent s'havia quedat petit a causa de la gran quantitat de gent que cada cop més sovint el visitava; així que va decidir enderrocar-lo i alçar-ne un de més esvelt i amb més capacitat, amb una hostatgeria al seu costat que servís, alhora, d'habitatge a l'ermità i lloc d'acollida dels devots que per allà passaven.

Pere Puig, arquitecte de Berga, va ser l'encarregat de fer el projecte de l'edifici i de l'altar major, totalment gratuït.

Sabem que la primera pedra va ser col·locada el dia 3 de maig de 1783, i dos anys després, el 20 de gener de 1785, l'església tenia totes les arcades fetes i era ja coberta fins al presbiteri, mancant la cúpula, el presbiteri i el cambril. Pere Puig, també es va encarregar d'arreglar els altars laterals i el que hi havia en el cambril, aprofitant algunes parts d'un altar antic (podria tractar-se de l'altar major de l'antiga capella), va construir els capitells de les columnes amb guix i va pintar l'interior.

L'església va ser beneïda i inaugurada el 30 de maig de 1790, dia de la Santíssima

Trinitat, en un acte presidit per autoritats civils i religioses d'arreu de la comarca, precedit el dia anterior per un castell de focs artificials. Hi va assistir molta gent que hi arribaven en romeries, i el nou edifici va quedar petit.

La solemne benedicció la va realitzar el prior Fr. Francesc Puig Berenguer, acompanyat pels PP. Damià Serra, monjo resident en Sant Llorenç prop Bagà, Josep Puig, cabiscol de Serrateix, els rectors de la Baells, la Nou, Vilada i Espinalbet, sacerdots de Berga i pobles del voltant. Portava el penó el noble cavaller de Berga, D. Antoni de Senespleda; les barres del tàlem el Batlle i regidors de la Vadella, i, darrere, una munió de gent amb llums. (2)

Es dipositaren sobre l'altar les relíquies, *entoná ab veu conmoguda lo Te Deum, mentres una ruidosa descarga de fusillería que feu estremir totes las sinuositats de la afrau, anunció lo triunfo y la victoria de Maria.* (2)

Dos anys més tard, el dia 18 de maig 1792 Francesc Puig va signar un contracte amb Ramon Alios, natural de Tolosa, França, però domiciliat a Puigcerdà, en virtut del qual dit artista es comprometia a *compondrer* el seu interior. Aquestes obres acabaren el 29 de setembre de 1792.

L'església, d'una gran esveltesa, un cop acabada, mesurava 15 m de llargada, 5,50 m d'amplada, 12 m de llarg, el creuer, amb una alçada era de 9 m. L'ornamentació interior segueix l'ordre corinti.

1795 – 1812 Fr. Josep Puig

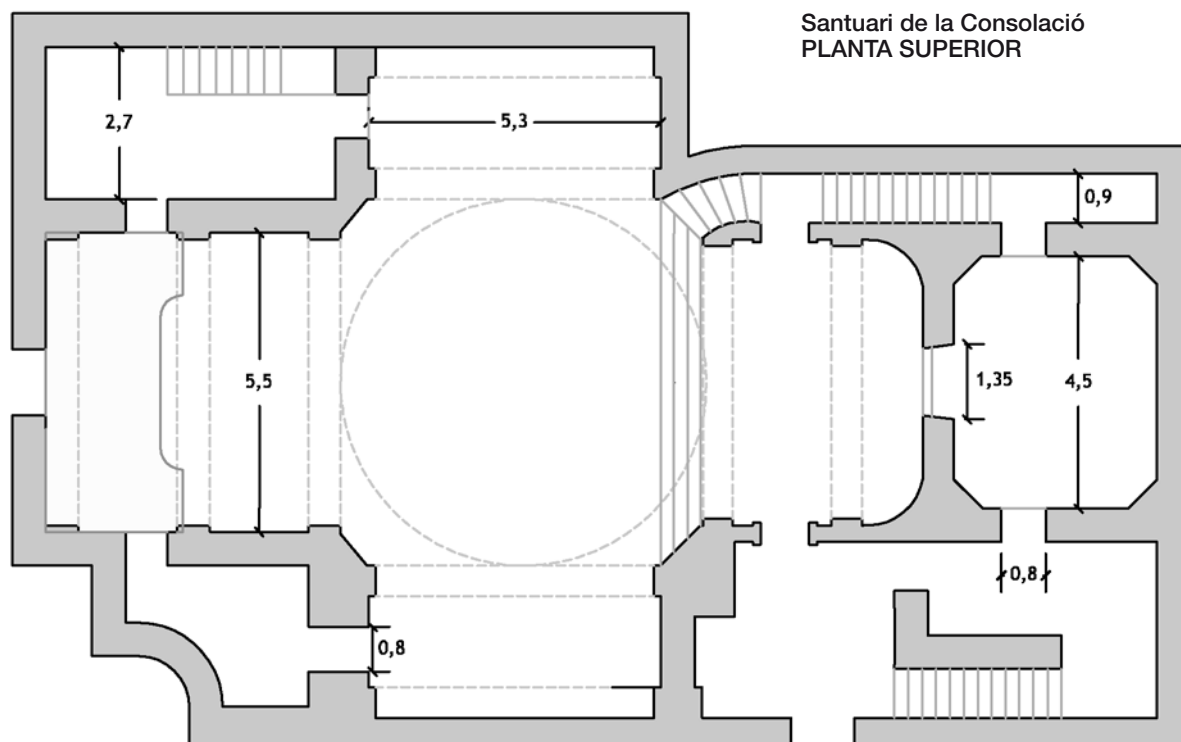
Francesc Puig Berenguer va ser elegit el dia 1 de juny de 1795 abat del monestir de Santa Maria de Gerri ocupant el càrrec de prior de Sant Salvador de la Vadella Fr. Joseph Puig, que fins aquells moments havia estat monjo dispenser del monestir de Santa Maria de Serrateix.

La seva obra va ser embellir l'interior del santuari, va daurar l'altar major i posar orfi a totes les cornises, capitells, motllures del retaule i a les palmes que formaven les extremitats d'aquest.

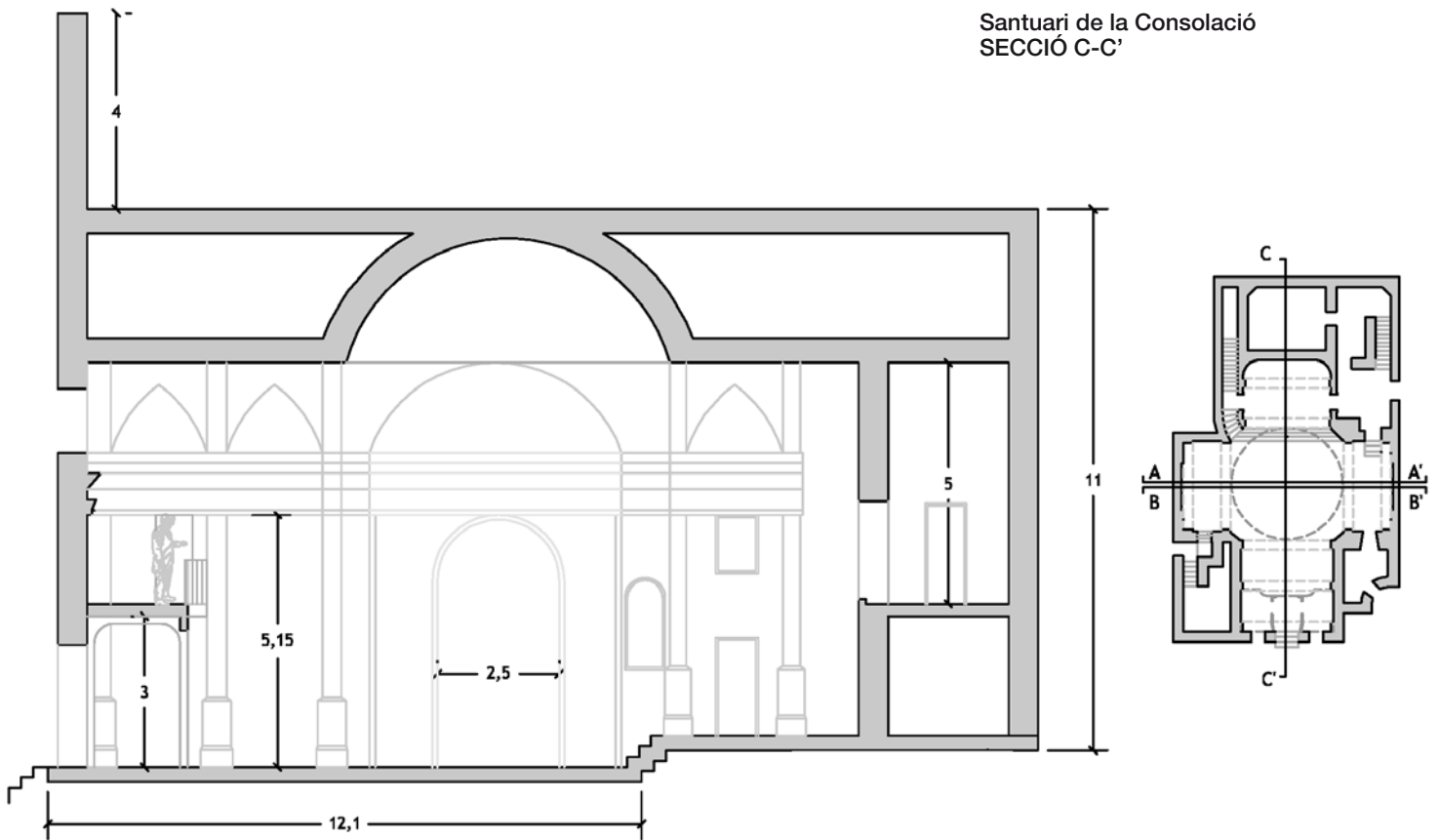
També va fer pintar quasi tota l'església i arranjar l'interior del cancell, restaurar els altars del creuer i els marcs dels sis quadres que tenia l'església.

L'encarregat de dur a terme totes aquestes obres va ser Manel Terrés, daurador de Berga. El tracte va ser fet el dia 8 de juny de 1796, i l'obra es va dur a terme aquell mateix any, per un preu de 400 lliures barceloneses.

En data 26 d'abril de 1803, Fr. Joseph Puig va aconseguir del Papa Pius VII la concessió d'*altar privilegiat perpètuament* (2) pel de Nostra Senyora de la Consolació, i el dia 13 de maig del mateix any el Papa també li concedí la indulgència plenària i remissió de tots els pecats per a tots els fidels cristians que veritablement es penedissin dels seus pecats i visitessin el santuari en determinats dies.

Santuari de la Consolació
PLANTA SUPERIOR

El segle XIX

A Fr. Josep Puig el va succeir en el càrrec, l'any 1812, Fr. Pau Coromines, i aquest, per Fr. Pere Margentí, l'any 1827, que ostentà el càrrec fins l'any 1848.

La segona meitat del segle XIX van ser mals temps per l'església. L'última romeria que es va fer fins aquest santuari va ser el diumenge 22 d'octubre de 1871, promoguda per mossèn Anton Comellas i Marginet. Aplegà al voltant de 7.000 persones, per la qual cosa es va haver de celebrar la missa fora del temple, cosa que demostra la importància i la devoció que va arribar a tenir el santuari de la Consolació.

El priorat va ser convertit en parròquia, i mossèn Joan Tillot fou el primer rector de Sant Salvador de la Vadella. Aquest va engrandir l'hostal per la part nord i per la de ponent, on va fer construir tres cambres dormitoris, un magatzem per la palla i els ferratges, i en els baixos un estable per a les cavalleries de la gent que visitaven el santuari.

Va morir el 23 de juliol de 1889, i el va succeir en el càrrec mossèn Jaume Canudes, el qual va fer alçar un pis sobre l'edifici afegit a la casa que havia fet construir mossèn Tillot, on es construïren quatre dormitoris més. I també va aconseguir del M. I. Dr. D. Ramon Casals, Vicari Capítular de Solsona, el permís per celebrar a la Consolació la missa que abans se celebrava els diumenges i festius a Sant Corneli.

Anotacions finals

Aquesta és, a grans trets, la historia de la construcció d'aquest Santuari, una església construïda a finals del segle XVIII.

Per la llegenda de la troballa i descripció que tenim de la imatge de la Mare de Déu fa pensar que es podria tractar d'una peça romànica, però no ho podem assegurar.

L'edifici antic, seria una capella erigida en el seu nom, si bé és cert que no es conserva cap referència d'una església romànica en aquest paratge en concret.

Sabem que a finals del segle XVII el lloc era abandonat, cosa que explicaria perquè no surt esmentat a l'obra del pare Narciso Camós, *Jardín de María, plantado en el principado de Cataluña*, escrita l'any 1657.

La gran devoció per a aquesta imatge no s'esdevindria fins el segle XVIII, temps en què es restaura i amplia l'antiga edificació i que finalment és enderrocada i substituïda per l'edifici que ha arribat fins a nosaltres.

Durant la Guerra Civil Espanyola dels anys 1936-1939 va ser saquejada i va perdre els altars barrocs. Restaurada de nou, amb el temps va anar caient en l'oblit, i avui es troba en un estat que recorda el que es va trobar Fr. Baltasar Viladomat l'any 1691.

Es tracta d'un edifici que, si bé exteriorment no aparenta gran cosa, el seu interior és una mostra de bona arquitectura i saber fer de l'arquitecte, natural de Berga, Pere

Puig, a qui també devem el claustre del monestir de Serrateix.

L'edifici té forma de creu grega; el creuer és cobert amb una cúpula i darrera del presbiteri hi ha el cambril de la Verge. La decoració interior seguia l'estil neoclàssic.

Es tracta d'una edificació amb un seguit de característiques úniques al Berguedà, que malauradament no hem sabut o no hem volgut salvaguardar.

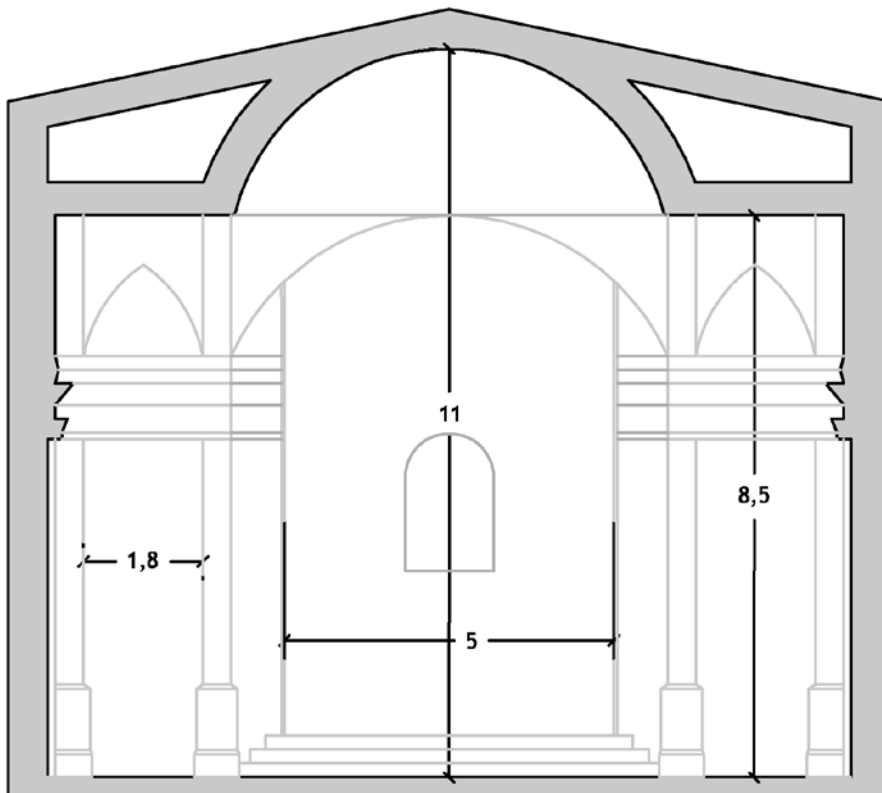
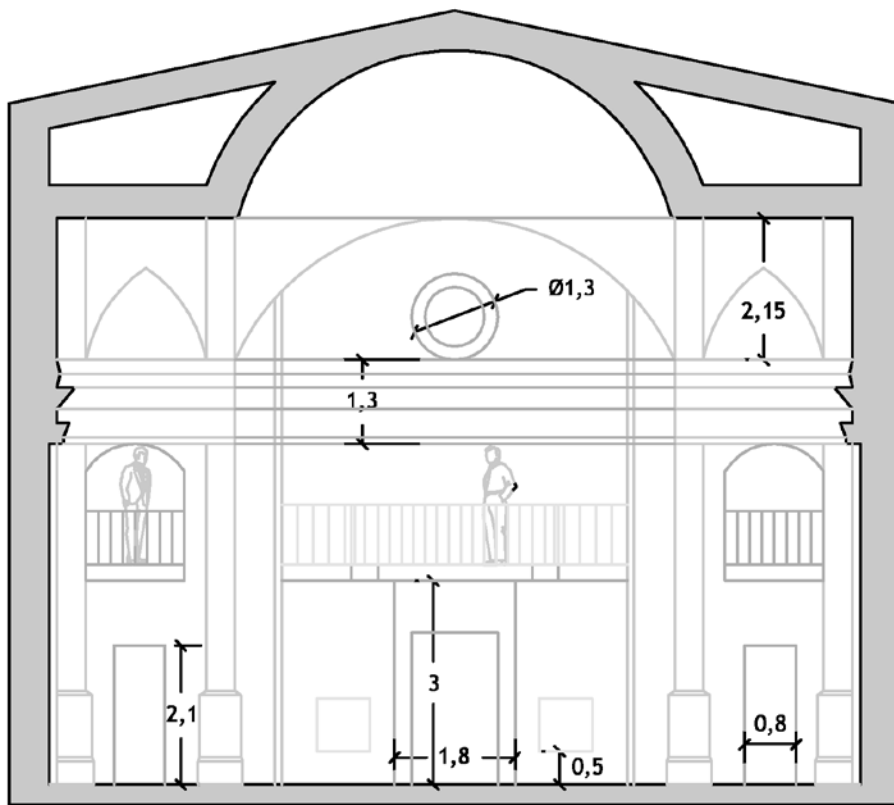
Reproduïm aquí un aixecament de plànols realitzat l'any 2005, que ha de servir com a eina d'estudi per les generacions futures, i si més no, per preservar la memòria d'aquesta singular edificació.

Contracte d'obres

El 18 de maig de 1792, Fr. Francesch Puig, fa un contracte amb Ramon Alios, natural de Tolosa (França), i domiciliat a Puigcerdà, en virtut del qual dit artista es comprometia :

1er. *A compondre i posar escaiola a tot el voltant de la part interior dels murs de l'església, á la alçada de cinc pams, per sobre d'aquesta mida ja estava en aquells moments pintat de color de caoba, amb plafons, i al presbiteri, á més del pedestal, tindrà de posar escaiola tot lo gruix y guarnició dels portals dels costats.*

2on. *A fer de rajola els pedestals de les pilastres i guarnir-los amb unes faixes de colors.*

3er. A arreglar el cambril fent á tot el voltant, á excepció del retaulet, un socol amb un pedestal emplaonat que finirá ab una petita cornisa, on descansaran vint pilastres posades una á cada angle dels encornisats que arribarán fins á la cornisa principal, servint la que estava ja feta. També es comprometé a fer entre cada pilastra, unes faixes que anessin a trobar les motlures per servir com a guarnició als quadres que es col·locarien. Al cel-rás havia de fer una faixa sobre la cornisa que ocupés tota la amplada del xanfrà, un pam més al centre on hi havia de fer una motllura com la de les demés parets. Motlures, cornisa, capitells, tenien de fer-se de guix, brunyit sobre blanc, imitant marbre, y tot lo demés escaiola.

Les obres havien d'estar acabades al cap de cinc mesos, i l'import de les mateixes, que pujava 100 lliures, serien pagades en 4 plaços, coincidint l'últim amb l'acabament de les obres. També entrava en el tracte dos quarteras de forment, entregar los materials, cóurer, passar y picar lo guix, llenya necessaria per los usos doméstichs, escalfar los materials, y los mobles més necessaris de cuyna, taula y dormitor".

Notes

(1) Transcripció que es troba en el llibret escrit l'any 1894 pel prevere Ramon Anglerill i Comellas, "Historia de la Imatge de la Mare de Déu de la Consolació".

(2), Extret del llibret "Historia de la Imatge de la Mare de Déu de la Consolació", escrit per el DR. D. Ramon Anglerill i Comellas.

Bibliografia :

El Vilatà. Núm. 84 Novembre 1990.

Guia d'art del Berguedà. Rosa Serra - Anna Bernadich - Montserrat Rota. Editat per : Consell Comarcal del Berguedà. Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà. 1991

Inventari del patrimoni arquitectònic de Catalunya: El Berguedà. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Barcelona 1994

HISTORIA DE LA IMATGE DE LA MARE DE DÉU DE LA CONSOLACIÓ. Que s' venera en la paròquia de Sant Salvador de la Vadella. (Bisbat de Solsona). Per lo Dr. D. Ramon Anglerill y Comellas, Prevere. Barcelona 1894.

Nota:

Recomano la lectura d'aquest últim a totes les persones que es puguin interessar per aquest Santuari, i que es d'on he extret la major part de la informació per fer aquest article.

Text : Josep Maria Rossinyol Locubiche
Plànols : Mònica Bilbao Gassó